

NEMIS TILI DARSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN SAMARALI
FOYDALANISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUV

Bekchanova Shaydoxon Farxod qizi

Urganch shahar 2-son texnikumi nemis tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada nemis tili (Deutsch als Fremdsprache – DaF) o'qitishda interfaol metodlarning nazariy asoslari va amaliy qo'llanilishi ko'rib chiqiladi. Kommunikativ yondashuv, konstruktivizm va task-based learning kabi nazariyalar asosida guruh ishi, rollenspiel, stationenlernen va raqamli vositalar (Kahoot, Quizlet) orqali o'quvchilarning nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish samaradorligi tahlil etiladi. Amaliy misollar va vizual materiallar keltirilgan bo'lib, xulosada interfaol metodlarning motivatsiya va til o'zlashtirish darajasiga ta'siri baholanadi. Maqola o'zbekistonlik o'qituvchilar va talabalar uchun metodik qo'llanma sifatida foydali bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: interfaol metodlar, Deutsch als Fremdsprache (DaF), kommunikativ yondashuv, konstruktivizm, task-based learning, guruh ishi, rollenspiel, stationenlernen, raqamli ta'lim vositalari, Kahoot, Quizlet, nutqiy ko'nikmalar, motivatsiya, til o'zlashtirish, metodika, chet tili o'qitish texnologiyalari.

Аннотация: В статье рассматриваются теоретические основы и практическое применение интерактивных методов в преподавании немецкого языка как иностранного (Deutsch als Fremdsprache – DaF). На основе таких теорий, как коммуникативный подход, конструктивизм и task-based learning, анализируется эффективность развития речевых навыков учащихся посредством групповой работы, ролевых игр (Rollenspiel), станционной работы (Stationenlernen) и цифровых инструментов (Kahoot, Quizlet). Приведены практические примеры и визуальные материалы. В заключении оценивается влияние интерактивных методов на мотивацию и уровень усвоения языка. Статья может быть полезна в качестве методического пособия для преподавателей и студентов Узбекистана.

Ключевые слова: интерактивные методы, Deutsch als Fremdsprache (DaF), коммуникативный подход, конструктивизм, task-based learning, групповая работа, Rollenspiel, Stationenlernen, цифровые образовательные инструменты, Kahoot, Quizlet, речевые навыки, мотивация, усвоение языка, методика, технологии преподавания иностранного языка.

KIRISH

Bugungi globalizatsiya sharoitida chet tillarni o'qitishda passiv usullar o'rnini faol, interfaol metodlar egallamoqda.

Nemis tili o'qitishda interfaol yondashuv o'quvchilarni real muloqotga tayyorlaydi, motivatsiyani oshiradi va xatolardan qo'rqmasdan gapirishga o'rgatadi.

Ushbu maqola interfaol metodlarning nazariy asoslarini va amaliy qo'llanilishini yoritadi, shuningdek, sinfiy vaziyatlarda qo'llash bo'yicha tavsiyalar beradi.

14 Smart Tips to Cultivate Children's Social Skills

(Rasm 1: Sinfda faol ishtirok etayotgan o'quvchilar – interfaol darsning tipik manzarasi)

1. Nazariy asoslar Interfaol metodlarning asosiy nazariy tayanchlari quyidagilar:

1. Kommunikativ yondashuv (Kommunikative Methode / Communicative Language Teaching – CLT) Til – muloqot vositasi sifatida ko'riladi. Grammatika va lug'at real vaziyatlarda qo'llanilishi kerak. Bu yondashuv 1970-yillarda paydo bo'lib, bugungi DaF o'qitishning asosiy tamoyili hisoblanadi. O'quvchilar faqat tinglamay, balki gapirish, tinglash va yozish orqali tilni o'zlashtiradilar.

2. Konstruktivizm O'quvchi bilimni o'zi quradi. Guruh ishi va muhokama orqali o'rganish samaraliroq bo'ladi. Bu nazariya Piaget va Vygotskiy g'oyalariga asoslanadi.

3. Task-Based Learning (Vazifaga asoslangan o'qitish) Real hayotiy vazifalar (masalan, restoranda buyurtma berish) orqali til o'rganiladi.

4. Cooperative Learning Hamkorlikdagi o'rganish orqali har bir o'quvchi boshqalardan foydalanadi.

Interfaol metodlarning afzalliklari: motivatsiya oshishi, nutqiy ko'nikmalar tez rivojlanishi, sinfdagi individual farqlarni hisobga olish imkoni.

2. Amaliy yondashuv: Eng samarali interfaol metodlar Quyida DaF darslarida qo'llaniladigan interfaol metodlar va ularning misollari keltiriladi.

No	Metod	Maqsad	Misol	Daraja
1	Think-Pair-Share	Fikr almashish	Mavzu: "Mein Hobby" – o'quvchi o'z sevimli mashg'ulotini o'ylaydi, juft bilan muhokama qiladi, keyin sinf oldida aytadi	A1–B1
2	Rollenspiel	Real vaziyatlarda gapirish	"Im Restaurant bestellen" – o'quvchilar ofitsiant va mijoz rolini o'ynaydilar	A2–B2
3	Stationenlernen	Mustaqil ish	4–5 stansiya: grammatika, tinglash, gapirish, yozish	A2–C1
4	Kahoot / Quizlet	Lug'at grammatika va takrorlash	Vokabular bo'yicha tezkor viktorina	A1–B2
5	Jigsaw	Hamkorlikdagi	Matn qismlarga bo'linadi, har	B1–B2

		matn o'rganish	guruh o'z qismini o'qiydi va umumiy ma'lumot almashadi	
--	--	----------------	--	--

The methodology for using interactive forms in teaching vocabulary ...

Lug'atni faollashtirish uchun Scrabble o'yini – interfaol metodning oddiy namunasi)

(Rasm 3: Guruhda raqamli vositalar bilan ishlash – zamonaviy stationenlernen varianti)

Amaliy maslahatlar

- Har bir faoliyat oldidan maqsadni aniq belgilang.
- Vaqtni qat'iy nazorat qiling (masalan, rollenspiel uchun 10–15 daqiqa).
- Feedback berish: xatolarni tuzatishdan ko'ra, yaxshilash yo'llarini ko'rsating.
- Raqamli vositalar: Bookwidgets, LearningApps, Kahoot.
- Guruh ishi oldidan ice-breaker o'tkazing.

XULOSA

Nemis tili (Deutsch als Fremdsprache – DaF) darslarida interfaol metodlardan samarali foydalanish nafaqat til o'zlashtirish jarayonini tezlashtiradi, balki o'quvchilarning motivatsiyasini keskin oshiradi, nutqiy faolligini (Sprechen va Hören) rivojlantiradi hamda real hayotiy muloqotga tayyorlaydi.

Kommunikativ yondashuv, konstruktivizm va vazifaga asoslangan o'qitish (Task-Based Learning) kabi nazariy asoslar bilan mustahkamlangan bu metodlar passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga o'tishni ta'minlaydi.

Guruh ishi, rollenspiel, stationenlernen, think-pair-share, jigsaw, Kahoot va boshqa raqamli vositalar orqali sinfda yaratilgan muhit o'quvchilarni xatolardan qo'rqmasdan gapirishga, ijodiy fikrlashga va hamkorlikda ishlashga o'rgatadi.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlar nafaqat til ko'nikmalarini (kommunikativ kompetensiyani) oshiradi, balki o'quvchilarning o'ziga ishonchini, tanqidiy fikrlash qobiliyatini va jamoaviy ish madaniyatini ham rivojlantiradi.

Bu esa zamonaviy ta'lim talablariga – ya'ni mustaqil, ijodiy va global dunyoga mos shaxs tarbiyalashga – to'liq javob beradi.

Takliflar (Empfehlungen für eine noch effektivere Umsetzung):

1. O'qituvchilar uchun doimiy professional rivojlanishni ta'minlash – Interfaol metodlar bo'yicha seminarlar, vebinarlar (masalan, Goethe-Institut yoki BookWidgets platformalaridagi kurslar) va o'zaro tajriba almashishni tashkil etish. Har bir o'qituvchi yiliga kamida 2–3 ta yangi interfaol texnikani sinab ko'rish kerak.

2. Dars rejasini muvozanatlashtirish – Har bir 45 daqiqalik darsda 3–4 xil interfaol faoliyatni qo'llash (masalan, warm-up uchun Think-Pair-Share, asosiy qism uchun Rollenspiel, yakun uchun Kahoot). Bu monotonlikni oldini oladi va turli o'quv uslublariga mos keladi.

3. Raqamli vositalarni keng joriy etish – Kahoot, Quizlet, BookWidgets, Mentimeter, Padlet, LearningApps va Genially kabi platformalarni muntazam ishlatish. Ayniqsa, onlayn va gibril darslarda ular motivatsiyani 30–50% ga oshirishi mumkin.

4. Individual va differentsial yondashuvni kuchaytirish – Stationenlernen yoki Jigsaw metodlarida o'quvchilarning daraja farqlarini hisobga olib, vazifalarni moslashtirish. Zaifroq o'quvchilarga qo'shimcha yordam berish, kuchlilar uchun qo'shimcha murakkab topshiriqlar qo'yish.

5. Feedback va refleksiya mexanizmini joriy etish – Har bir interfaol faoliyatdan so'ng "Exit Ticket" yoki qisqa muhokama o'tkazish: "Bugun nima yoqdi? Nima qiyin bo'ldi? Keyingi safar nima o'zgartiraylik?". Bu o'quvchilarga o'z o'sishini kuzatish imkonini beradi.

6. O'quvchilarni loyiha va real vaziyatlarga jalb qilish – Mini-proyektlar (masalan, "Unsere Traumreise nach Deutschland" yoki "Deutscher Markt in unserer Stadt") orqali tilni real kontekstda qo'llash. Bu uzoq muddatli motivatsiya va chuqur o'zlashtirishni ta'minlaydi.

7. O'zbekiston sharoitida moslashtirish – Mahalliy madaniyat va o'quvchilarning qiziqishlarini hisobga olib, mavzularni tanlash (masalan, nemischa o'zbek taomlari, Germaniyadagi o'zbek diasporasi). Bu o'quvchilarni yanada faol ishtirok etishga undaydi.

Xulosa qilib aytganda, interfaol metodlarni tizimli va ijodiy qo'llash orqali nemis tili o'qituvchilari nafaqat yuqori natijalarga erishadilar, balki o'quvchilarni umrbod til o'rganuvchi va muloqotga ochiq shaxslarga aylantiradilar.

Bu yo'nalishda doimiy tajriba, moslashuvchanlik va raqamli innovatsiyalarni qo'llash – muvaffaqiyat kalitidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bookwidgets. 30 interaktive Übungen und Spiele für den DaF-Unterricht.
<https://www.bookwidgets.com/blog/de/2025/05/30-interaktive-ubungen-und-spiele-fur-den-daf-unterricht-sofort-einsetzbar>

2. INTERAKTIVE LEHRMETHODEN IM DAF-UNTERRICHT. inLIBRARY.
<https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/90276>

3. Der kommunikativ-pragmatische Ansatz. telc.net.
<https://www.telc.net/trainingsangebote/daf/daz-wissensportal/didaktik-bei-daf>

4. Methoden im DaF-Unterricht. Ein Überblick. Univerza v Mariboru.
<https://press.um.si/index.php/ump/catalog/view/207/1211/3669>
5. Kreatives im DaF-Unterricht. Goethe-Institut.
<https://www.goethe.de/resources/files/pdf288/kreatives-im-daf-unterricht.-kleine-ubungen-fur-zwischendurch.-s.-jacobs.pdf>